

***TIP 2 ŞƏKƏRLİ DİABETİN
MÜALİCƏSİNDƏ PREMİX
İNSULİNLƏRİN ÜSTÜNLÜYÜ***

ŞƏKƏRLİ DİABET XƏSTƏLİYİNİN MÜALİCƏSİNDƏ MƏQSƏD

1. Hiperqlikemiya ilə bağlı simptomların aradan götürülməsi
2. Şəkərli Diabetin gecikmiş fəsadlarının profilaktikası
3. Diabetli xəstələrin mümkün qədər sağlam həyat tərzi sürməklərini təmin etməkdən ibarətdir.

- Birinci məqsədin əldə edilməsi üçün qan şəkərinin 11 mmol.l -ə qədər endirilməsi kifayət edir.
- Lakin qlíkemiyanın bu səviyyəsi diabetin xronik fəsadlarının profilaktikası və normol həyat tərzinin əldə edilməsi üçün yetərli olmur. Bu iki məqsəd qlíkemiyanın daha ciddi nəzarətinin əldə edilməsini tələb edir.

Qlikemiyhanın düzqün nəzarəti aşağıdakı addımları tələb edir:

1. Hər bir xəstə üçün qlikemiyanın hədəf göstəricilərinin təyin olunması.
2. Bu göstəriciləri əldə etmək üçün xəstənin kifayət qədər təlim materialı və dərman preparatları ilə təmin olunması.
3. Diabetlə bağlı artıq mövcud olan xronik fəsadların skriningi, müalicəsi və monitoru.

Qlikemik nəzarət

Qlikemik nəzarət 2 hissədən ibarətdir:

1. Xəstənin özü tərəfindən qan şəkərinin ölçülməsi
2. Uzun müddətli nəzarət – Qlukozalaşmış hemoqlobin HbA1c təyini

Nəzarətin I pilləsi xəstənin özü tərəfindən evdə qlukometr vasitəsilə qan şəkərinin ölçülməsi ilə həyata keçirilir.

Tip1 diabeti olan xəstələr qan şəkərini gündə 4 dəfə ölçməlidirlər.

Tip 2 diabetli xəstələrə qan şəkərinin gün ərzində 2 dəfə ölçülməsi tövsiyyə olunur.

Nəzarətin II pilləsi qlukozalaşmış hemoqlobinin ölçülməsi ilə aparılır.

HbA1c Tip1 və Tip2 diabetli xəstələdə 2 ayda 1 dəfə ölçmək məsləhət görülür.

Qlikemik profilin hədəf göstöriləri

	<i>Acliq QŞ</i> <i>mmol.l</i>	<i>Postprandial QŞ</i> <i>mmol.l</i>	<i>HbA1c</i> <i>%</i>
<i>İFD</i>	<i>5.6</i>	<i>7.5</i>	<i>6.5</i>
<i>ADA</i>	<i>7.2</i>	<i>10.0</i>	<i>7</i>

İDF – Ümümdünya Diabet Federasiyası

ADA - Amerika Diabet Assosiasiyası

QŞ Qan şəkəri

TIP 2 ŞƏKƏRLİ DİABETİN MÜALİCƏSİ

Tip2 şəkərli diabetin müalicəsi aşağıda qeyd olunmuş 5 mərhələdə aparılır.

1. Həyat tərzinin dəyişdirilməsi

Düzgün qidalanma + Fiziki aktivlik

2. Şəkərsalıcı həblər

3.Şəkərsalıcı həblərin kombinasiyası

4. Şəkərsalıcı həblər + insulin müalicəsi

5. intensiv insulin müalicəsi

Tip 2 diabet müalicə alqoritmi

I addım

Pəhriz müalicəsi, fiziki aktivlik

II
addım

Bədən çəkəse artıq - Biqvanid

Bədən çəkisi normal - Sulfanilamid

III addım

Həblərin kombinasiyası + akarboza

IV addım

Həblərlə İnsulinin kombinasiyası əlavə etməli

V addım

İntensiv insulin müalicəsi

Tip 2 ŞD – də ilkin müalicə

Mülayim tip 2 diabet

Simptomlar kəskin deyil

Ketoz yoxdur

Kəskin yanaşı xəstəliklər yoxdur

Sağlam qidalanma + fiziki aktivlik

Düzgün qidalanma + Fiziki aktivlik

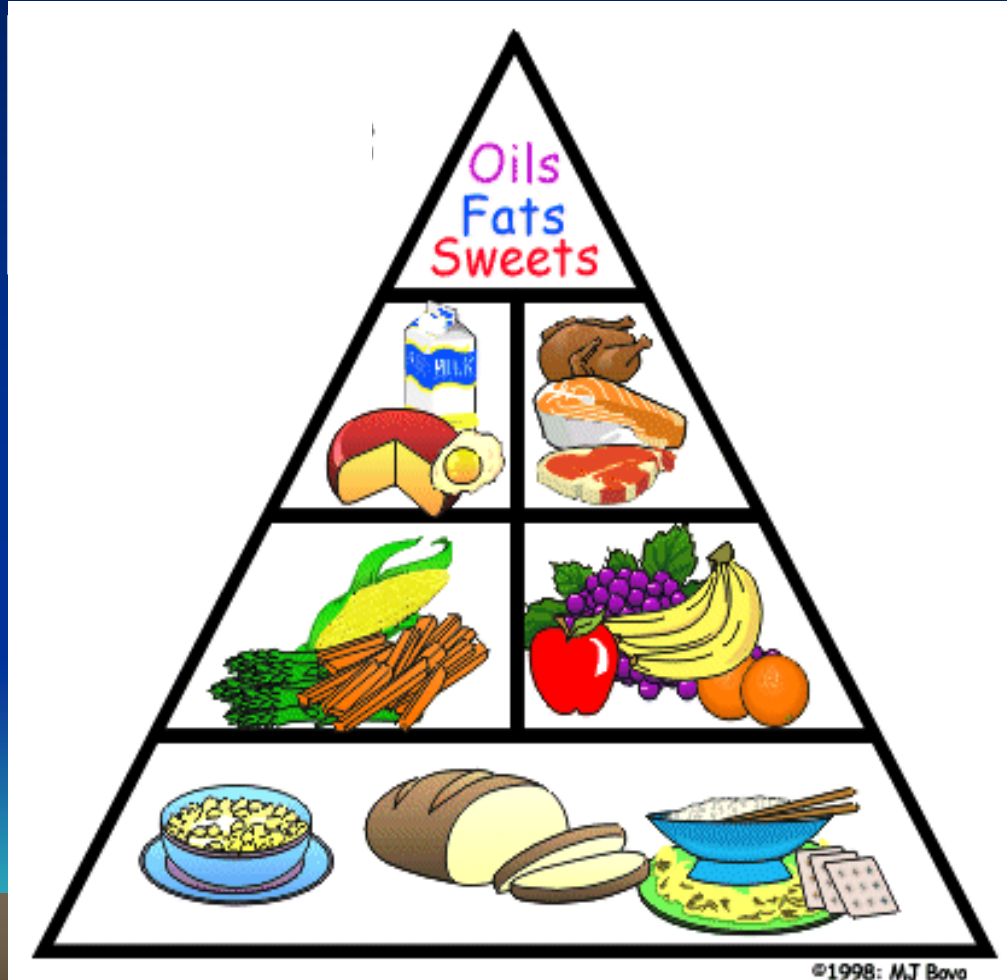
Düzgün qidalanma + Fiziki aktivlik Tip 2 səkərli diabetin müalicəsinin bütün mərhələlərində mütləq hesab olunur. Həm düzgün qidalanma və həm də aktiv həyat tərzi qan şəkərinin normallaşmasına və insulin rezistentliyinin azalmasına kömək edir

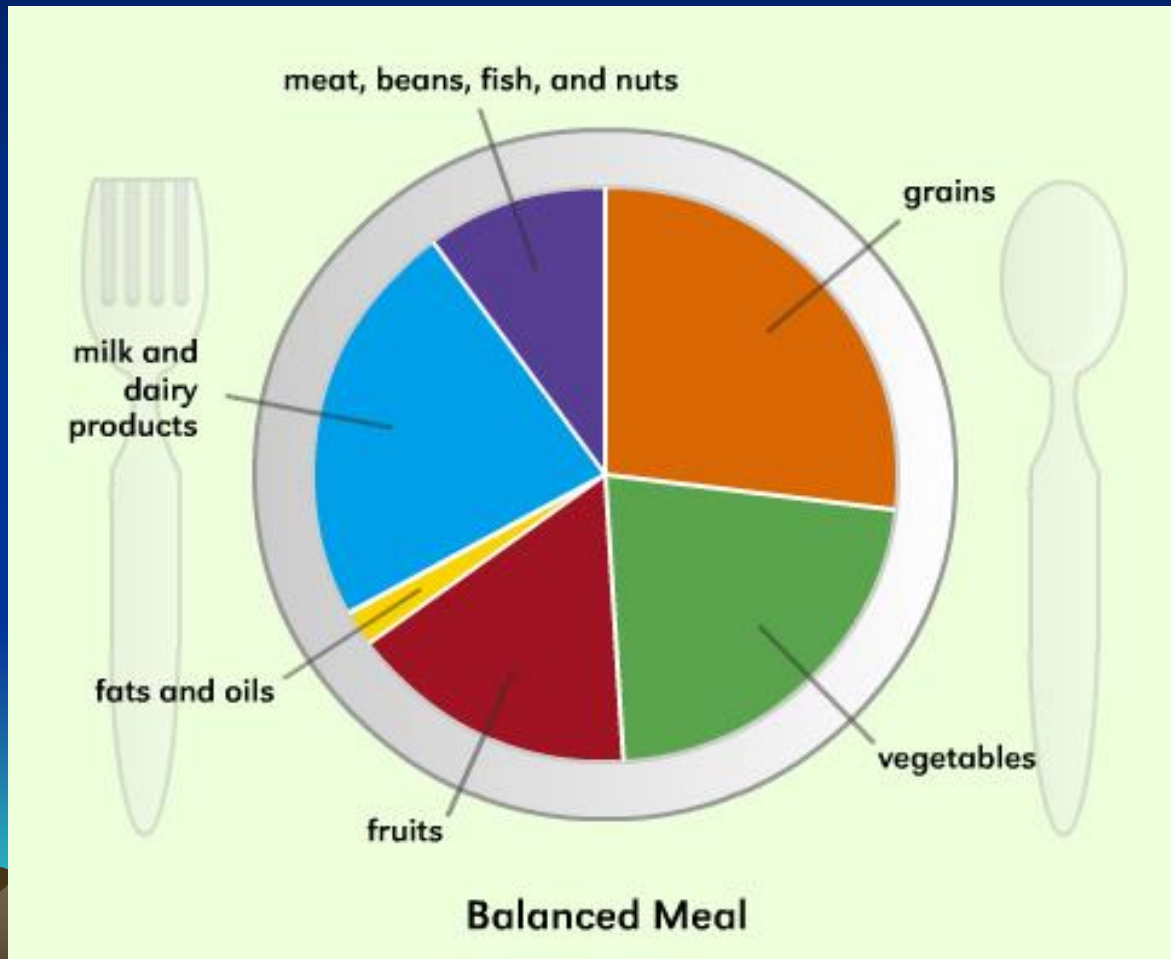
Düzgün qidalanma

- Bədən çəkisi artıq olan Tip2 diabetli xəstələrin sutkalıq koloraji bədən çəkisini endirmək məqsədi ilə azaldılmalıdır.
- Bədən çəkisi normal olan xəstələr fiziki aktivlik dərəcəsinə uyğun müvafiq kalori tutumlu qida qəbul etməlidirlər.
- Hər iki halda gündəlik kolorinin 60% karbohidrat, 25% yağ və 15% zülal hesabına ödənilməlidir.
- **KARBOHİDRATLAR** – qlikemik indeksi aşağı olan karbohidratlara üstünlük verilməlidir, və qan şəkərini normal saxlamaq üçün karbohidratlar gün ərzində yeməklər arasında paylanmalıdır.

Bütünlükdə diabetli xəstələrin qidalanması sağlam qidalanmanı əks etdirən qida piramidasına uyğun olmalıdır.

- Gündəlik kolorinin 60% karbohidrat, 25% yağ və 15% zülal hesabəna ödənilməlidir.

➤ **KARBOHİDRATLAR** – qlkemik indeksi aşağı olan karbohidratlara üstünlük verilməlidir, və qan şəkərini normal saxlamaq üçün karbohidratlar qün ərzində yeməklər arasında paylanmalıdır.

Tip 2 ŞD – də ilkin müalicə

Mülayim tip 2 diabet

Simptomlar kəskin deyil

Ketoz yoxdur

Kəskin yanaşı xəstəliklər yoxdur

Sağlam qidalanma + fiziki aktivlik

6 həftədən sonra təkrar yoxlama

Hədəf göstəricilər əldə edilməzsə

Şəkərsalıcı həblərin təyini

ŞƏKƏRSALICI HƏBLƏR

Sensitayzerlər – Biquanidlər - Metformin

Təsir mexanizmi

Biquanidlər

1. Əsasən qara ciyərdə qlükoneogenezi və az miqdarda qlükogenolizi azaldaraq aclıq qan şəkərinin normallaşmasına kömək edir.
2. Metformin həmçinin mədə - bağırsaq sistemindən qlukozanın sorulmasını azaldaraq və GLP-1 in sekresiyasını artıraraq postprandial qlikemiyaya təsir edir.
3. Metformin bədən çəkisinə, lipid mübadiləsinə və fibrinoliz prosesinə müsbət təsir edir.

Əgər Tip2 diabetli xəstələrin müalicəsində şəkərsalıcı həblər və GLP 1 analoqlarının köməyi ilə qlikemiyanın hədİf göstəricilərini əldə etmək mümkün olmur, onda bu preparatların insulinlə kombinasiyası tətbiq olunur və sonradan ehtiyac olarsa intensiv insulin müalicəsinə keçilir.

Tip 2 diabet - müalicə alqoritmi

Pəhriz müalicəsi, fiziki aktivlik

HbA1c Normallaşmadı

Bədən çəkəse artıq - Biqvanid

Bədən çəkisi normal - Sulfanilamid

HbA1c Normallaşmadı

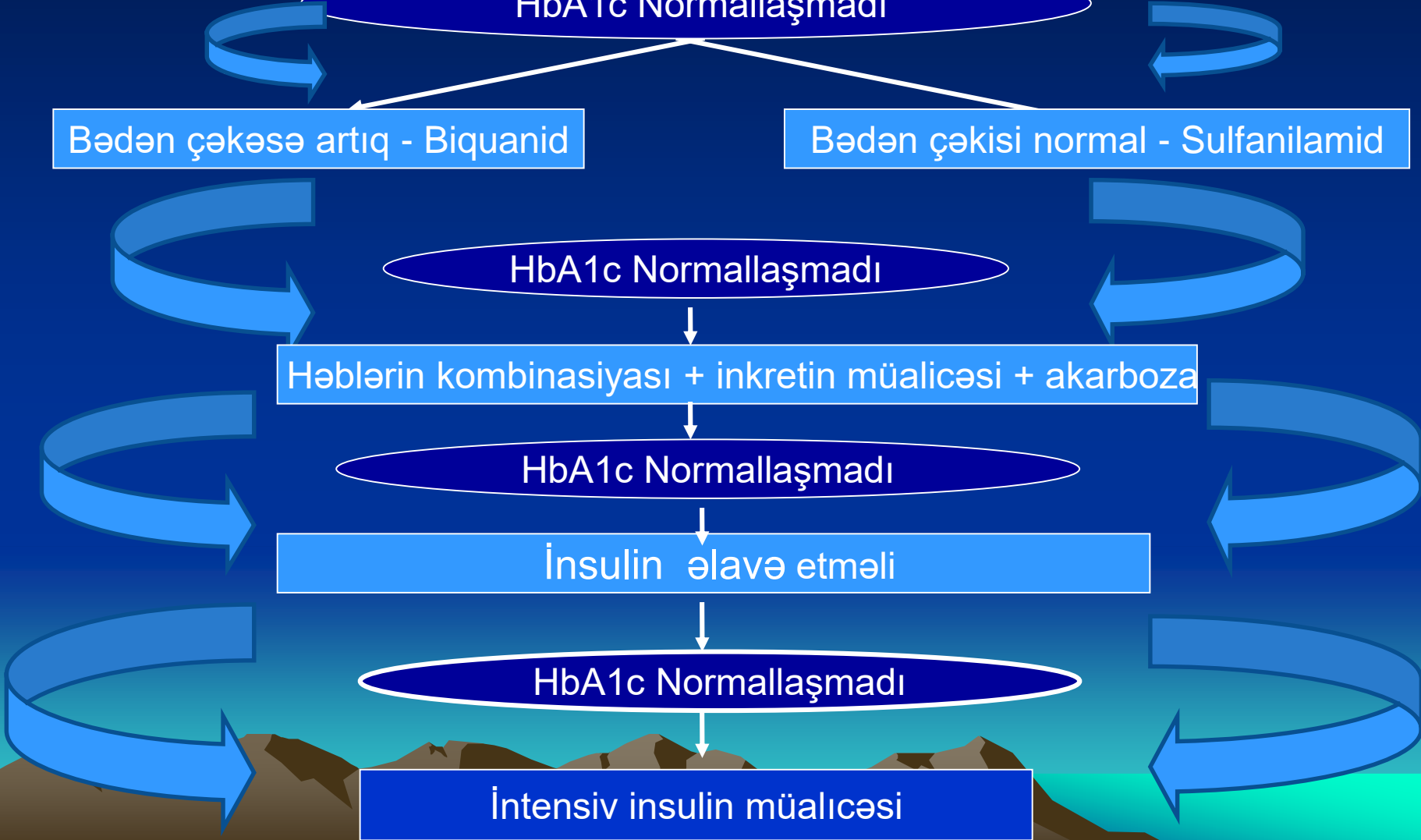
Həblərin kombinasiyası + inkretin müalicəsi + akarboza

HbA1c Normallaşmadı

İnsulin əlavə etməli

HbA1c Normallaşmadı

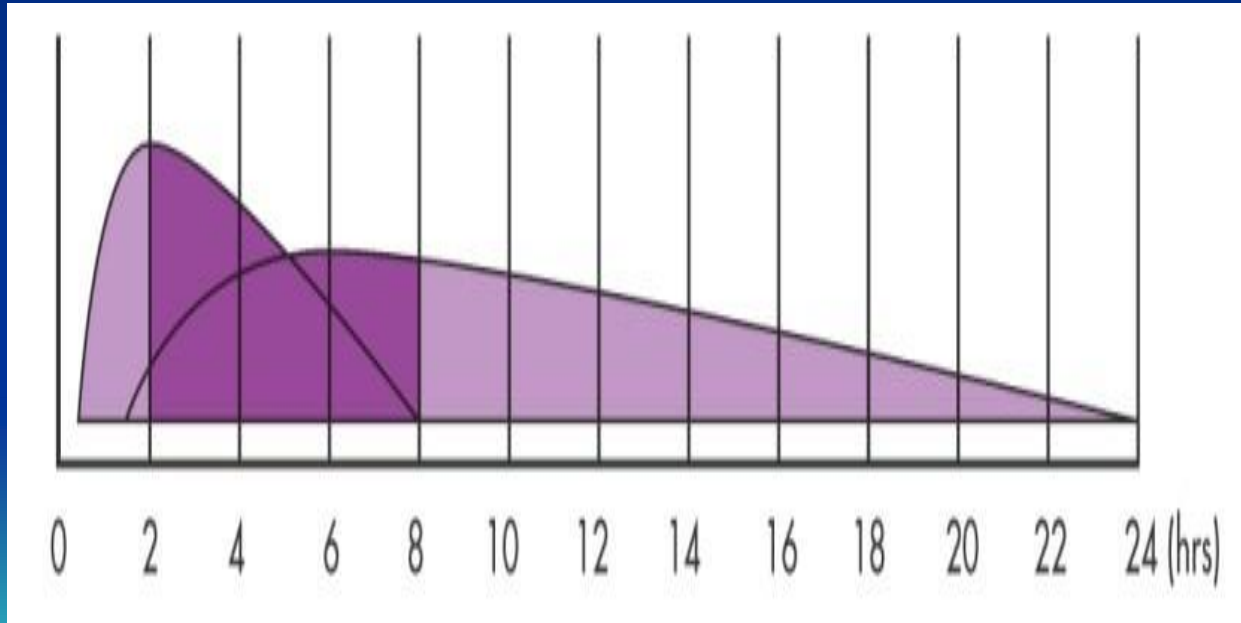
İntensiv insulin müalicəsi

- Məlumdur ki, insulin qan şəkərini norma daxilində saxlayan ən güclü vasitədir.
- Digər tərəfdən Tip 2 ŞD xəstələrdə zaman keçdikcə hüceyrələrin məhv olması baş verir və odur ki , xəstəlik başlayandan təxminən 10 – 15 il sonra glikemiyanın göstəricilərini norma daxilində saxlamaq üçün insulin müalicəsinin tətbiqinə ehtiyac yaranır.

Tip 2 diabetli xəstələrdə insulin müalicəsinə başlamağın ən optimal yolu qarışıq insulinlərin tətbiqidir.

Qarışıq insulinlərdə qısa və uzun təsir müddətli insulinlərin nisbəti əsasən 1/3, 1/1, və ya 30%/70% və 50%/50% olur. Bu insulinlərin təsir profili hər iki insulinin təsirinin cəmindən ibarət olur.

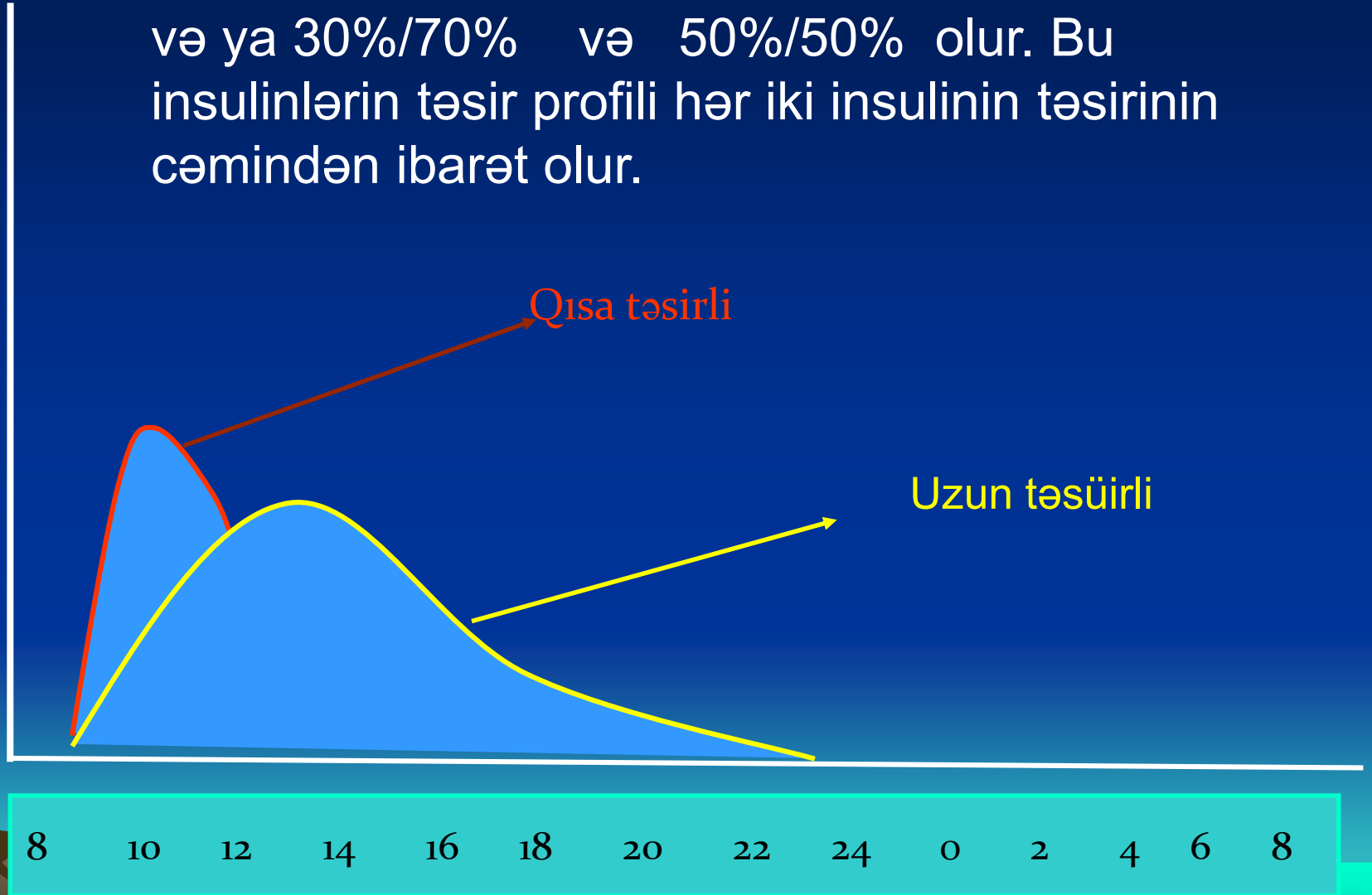

Qarışıq insulinlərdən Mikstard uğurla istifadə olunur. Son zamanlar insulin analıqı ırasında hazırlanmış Novomiks qarışıq insulinin istifadəsini başlamışıq. Movomiks iki fazalı insulin analoqu olub, həll olunmuş inmsulin Aspart və protaminləşmiş insulin Aspartdan ibarətdir.

Novomiks öz təsir profilinə uyğun olaraq Mikstarta nisbətən daha yaxşı qlolikemik profil əldə etməyə imkan verir.

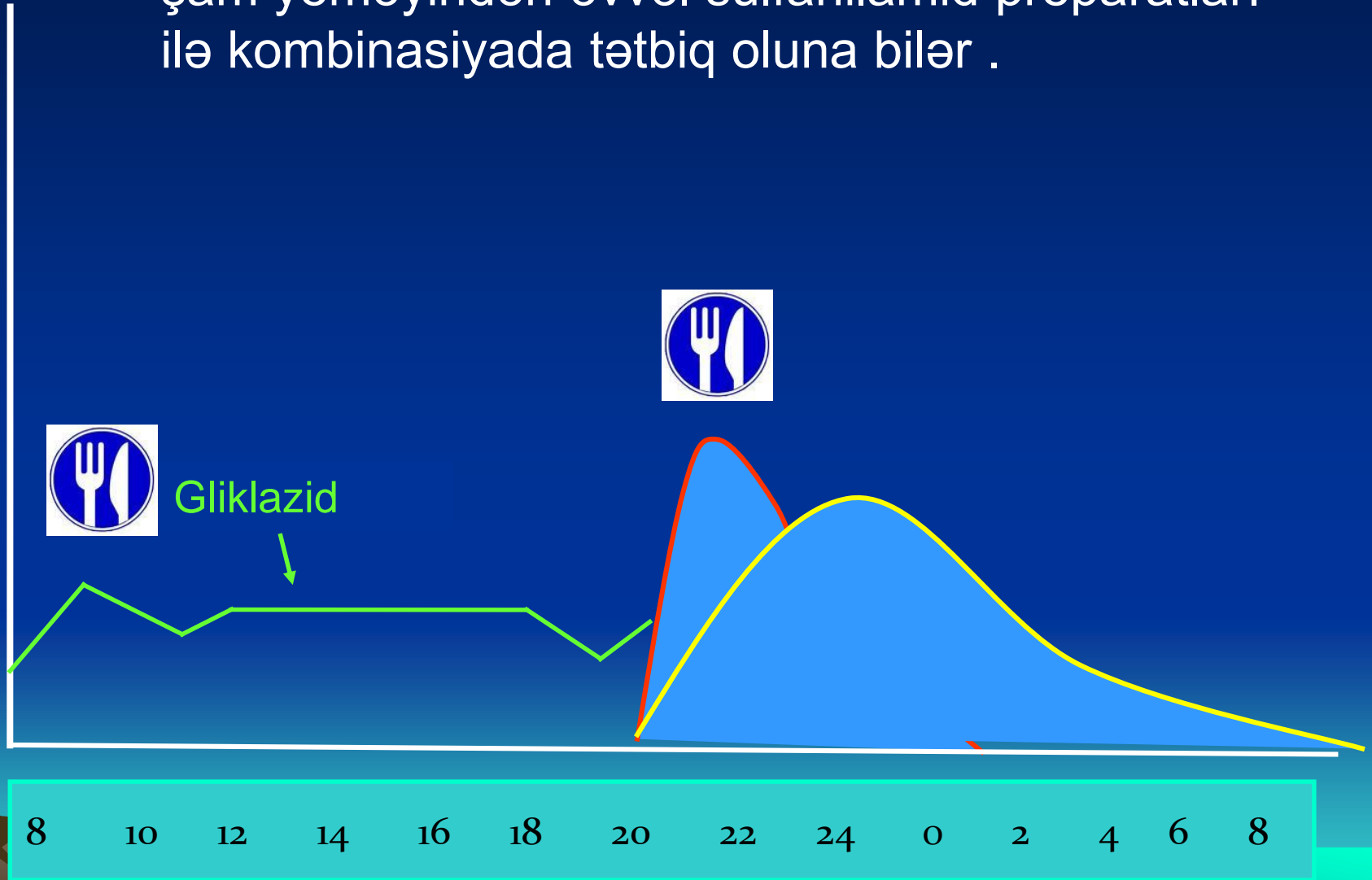
Qarışıq insulinlərdə qısa və uzun təsir müddətli insulinlərin nisbəti əsasən 1/3, 1/1, və ya 30%/70% və 50%/50% olur. Bu insulinlərin təsir profili hər iki insulinin təsirinin cəmindən ibarət olur.

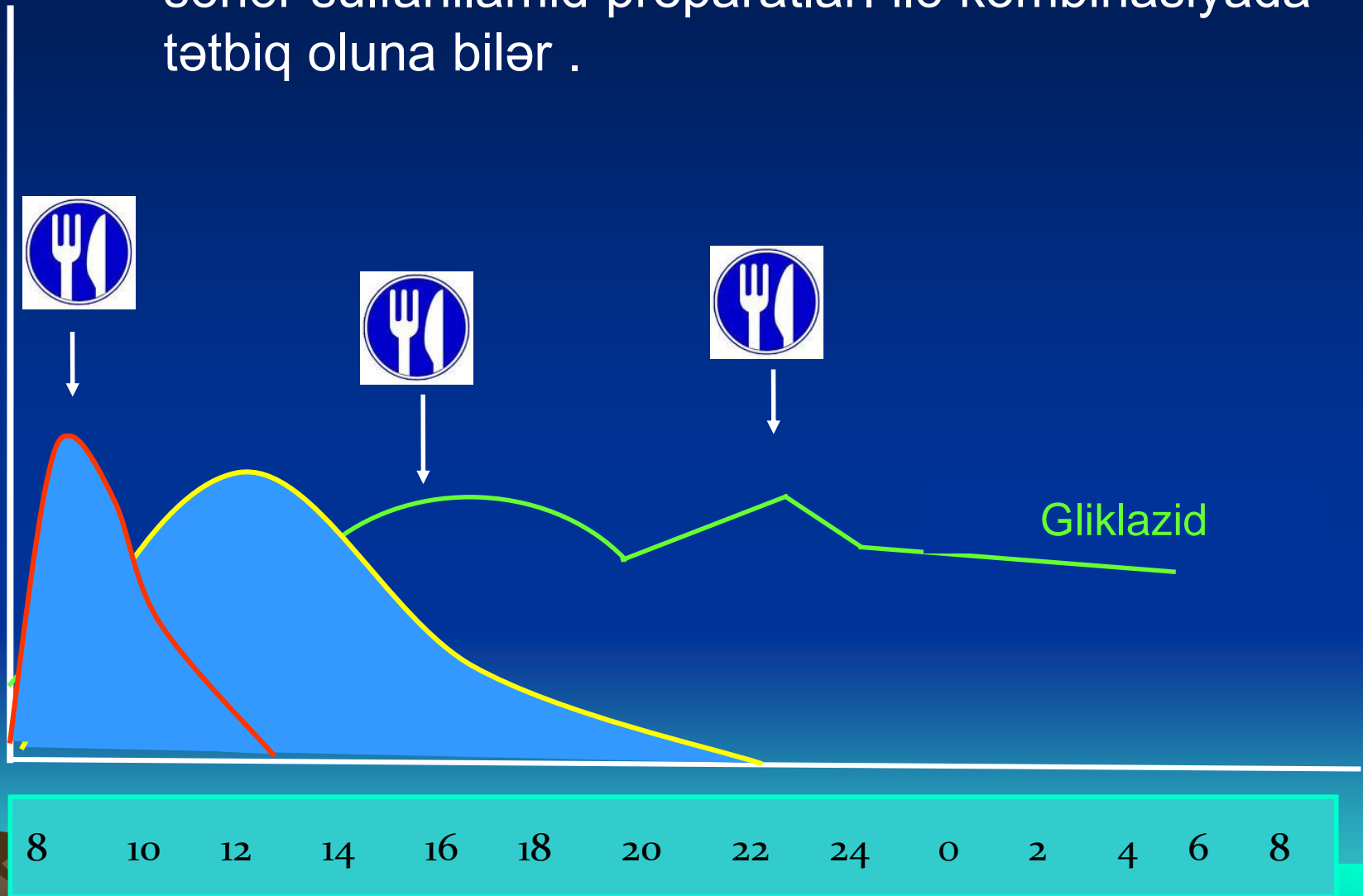
- Qarışıq insulinlərin əsas üstünlüyü onlarən xəstə tərəfindən qarışdırmaq ehtiyacının olmamasıdır. Bu isə ilk növbədə vurulacaq insulin dozanın dəqiqliyini təmin edir.
- Qarışıq insulinlərdə qısa və uzun təsirli insulinlərin nisbəti stabil olduğundan tip1 diabetdə qidalanma sərbəstliyinə müəyyən məhdudiyyətlər yaranır.
- Bu baxımdan qarışıq insulinlər daha çox tip 2 diabetin müalicəsində istifadə olunur.

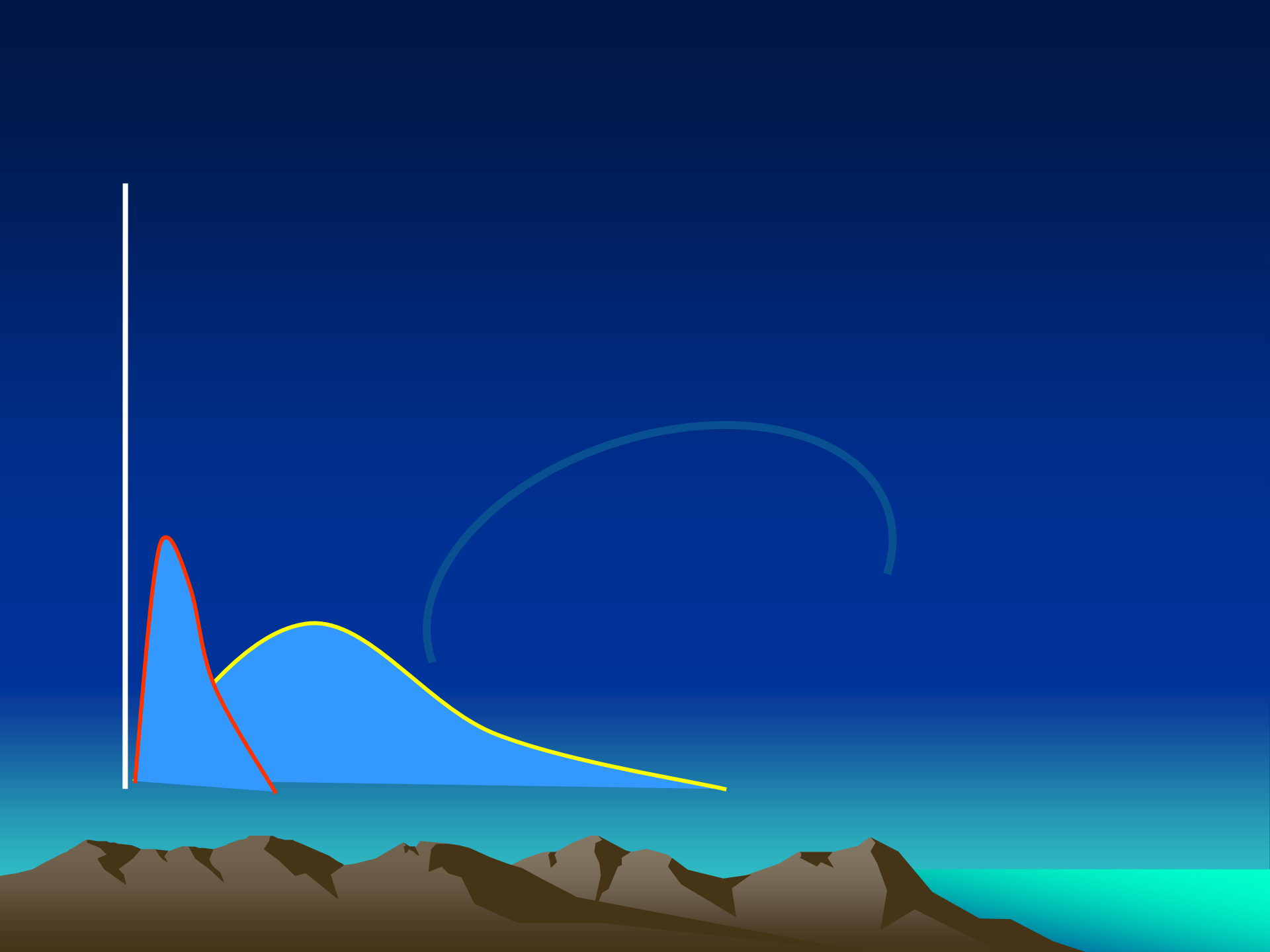

Tip2 diabetdə qarışıq insulinlər gündə 1 dəfə
şam yeməyindən əvvəl sulfanilamid preparatları
ilə kombinasiyada tətbiq oluna bilər .

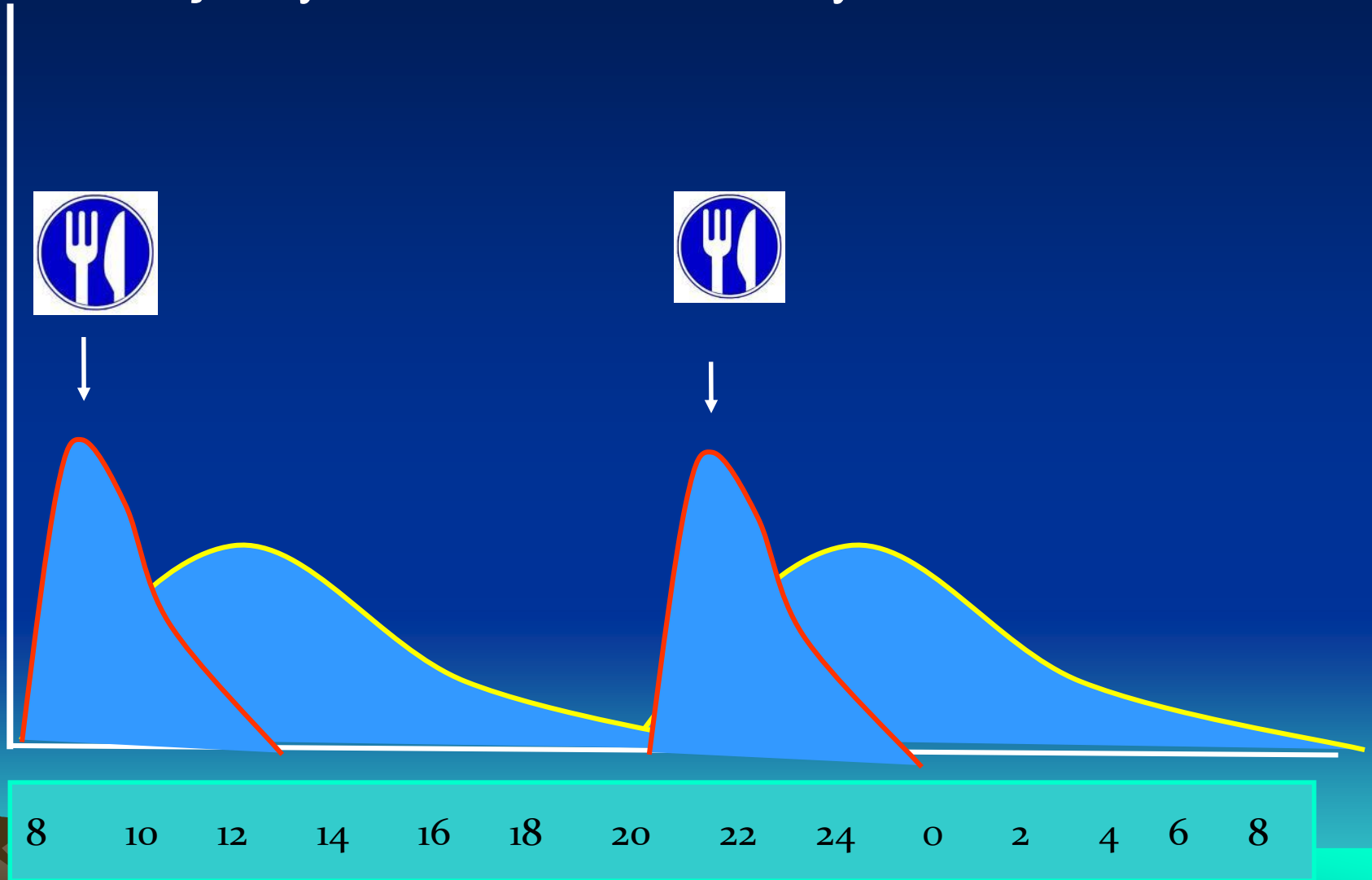

Tip2 diabetdə qarışıq insulinlər gündə 1 dəfə səhər sulfanilamid preparatları ilə kombinasiyada tətbiq oluna bilər .

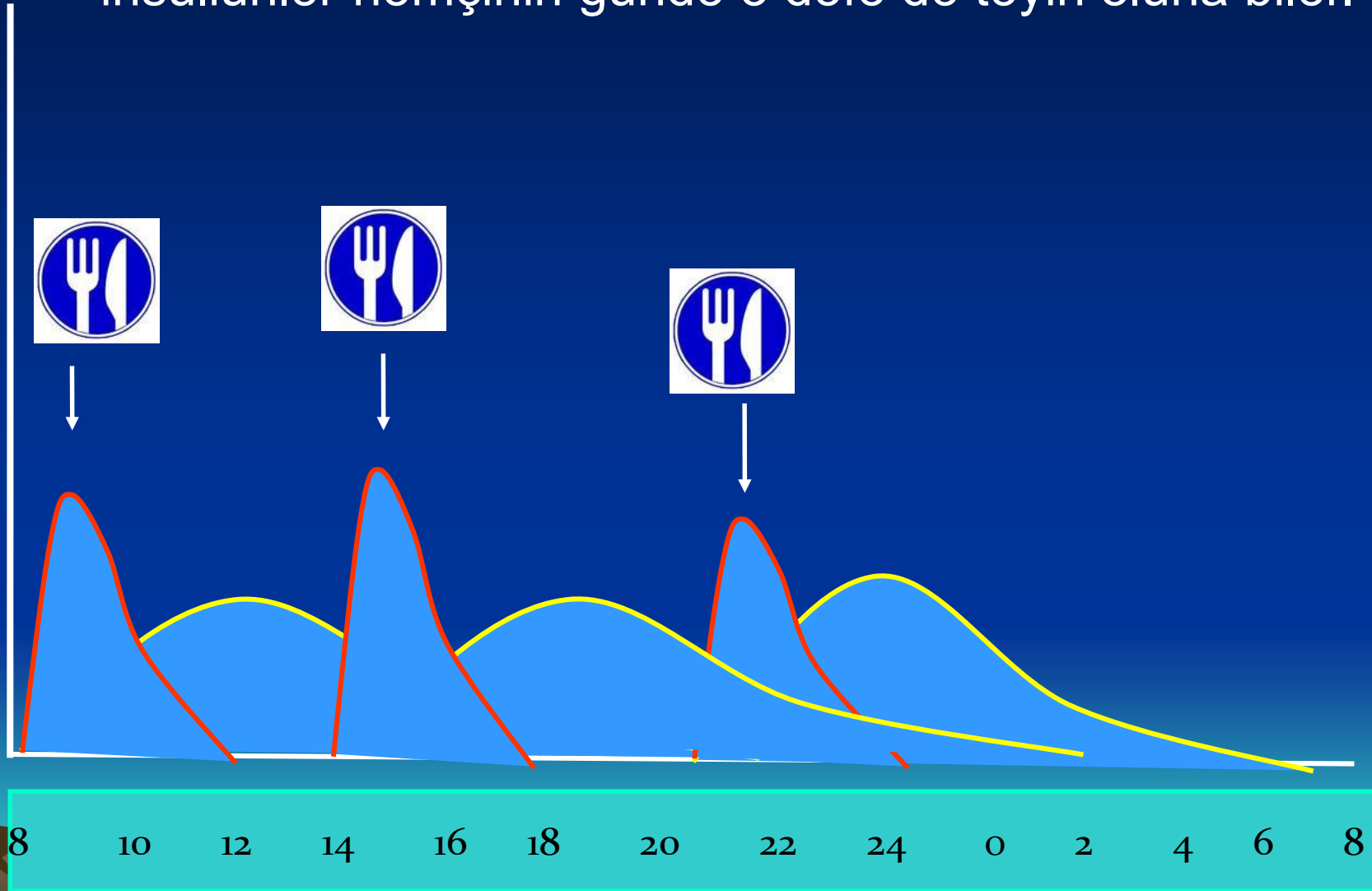

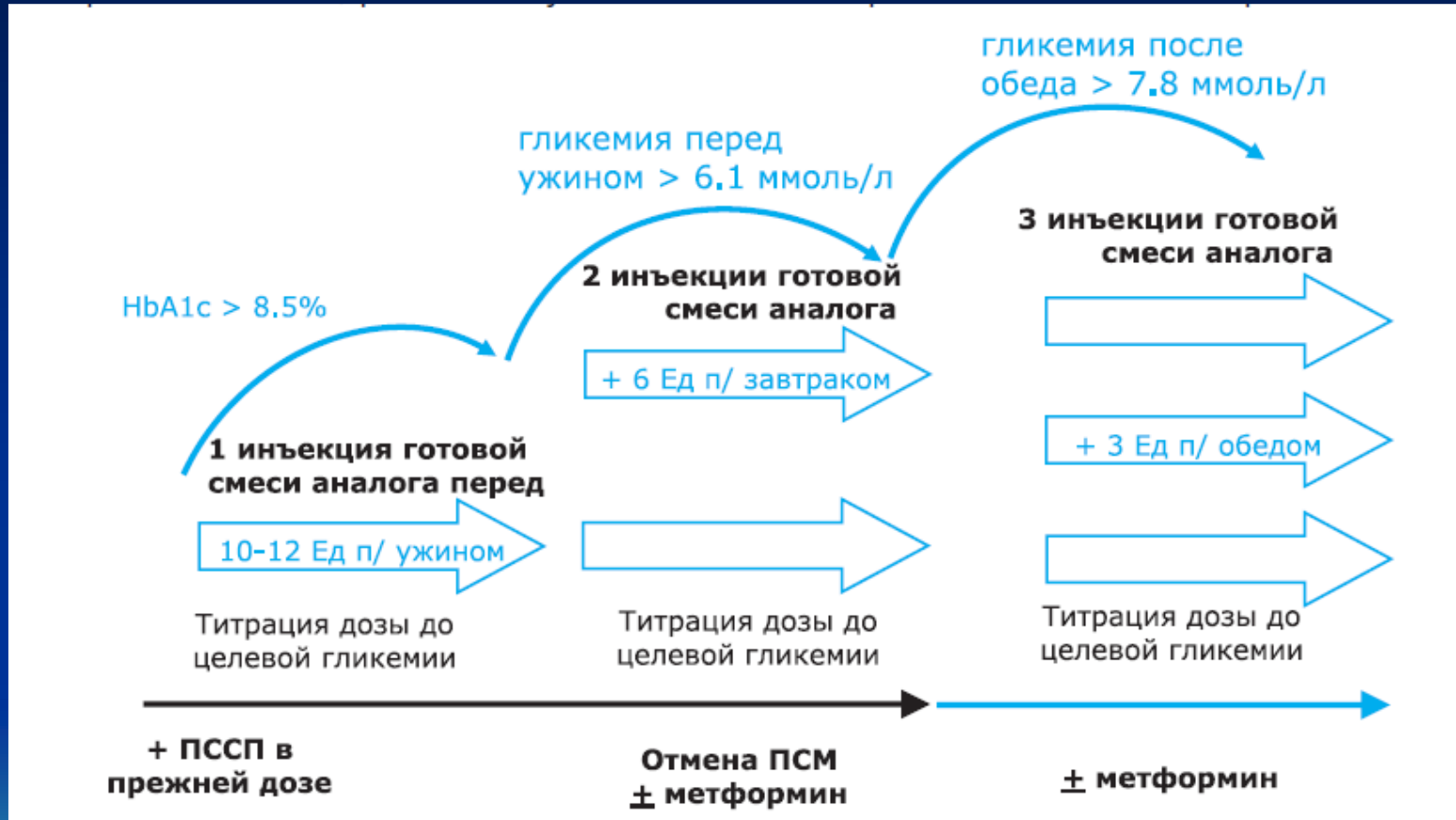
Qarışıq insulinlər həmçinin gündə 2 dəfə səhər və şam yeməklərindən əvvəl təyin oluna bilər.

Daha yaxşı qlikemik profil əldə etmək üçün qarəşəq insuliunlər həmçinin gündə 3 dəfə də təyin oluna bilər.

Tip 2 ŞD qarışıq insulinin dozasının artırılması qaydası

SON

